

Dyskans dew ha dew ugens (42)

An nessa dyskans ha dew ugens

Imperative

Read the following conversation. Gwra redya an keskows a sew, kemerys dhyworth Kevarwodhyow, Keskowsow Istorek ha Keskowsow gans John Parker.

- Alan: Gav dhymm, mar pleg. My a vynn mos dhe'n gorsav hyns horn, mes estren ov vy y'n ranndiryow ma. Rag henna, ny wonn an fordh.
- Brian: Ytho, well, a welydh an fordh a-dro ena?
- Alan: Gwelav.
- Brian: **Kerdh** di ha treyl a-dhyghow. **Hol** an fordh bys y'n dreusva zebra. **Treus** an fordh ena. Fur yw gul devnydh a dreusvaow, a nyns yw?
- Alan: Yw, yn surredi. Bysi yw dhe bubonan bones war.
- Brian: **Treyl** a-dhyghow, ena **treyl** a-gledh a-dro dhe'n gornel. Ty a welvydh treusva aral. **Treus** hi, ha **treyl** a-dhyghow, ha **diyskynn** fordh henwys "Stret Gogledh". **Pes** war an fordh ma bys y'n goles. Nyns eus daromres ynni dy' Gwener awos bos an fordh deges rag daromres dy' Gwener. Gwithys yw rag kerdhoryon. Pan dhrehedhydh an goles, **treyl** a-gledh ha tremena an arghantti Lloyd. A gonvedhydh bys omma?
- Alan: Konvedhav. **Pes**, my a'th pys.
- Brian: Ytho, ha'n arghantti tremenys, ottajy lemmyn yn Stret Marghasyow. Ty a welvydh a-ragos kons ledrek. **Kerdh** war-nans. Dhe'n goles yma treusva belikan gans golowys, ha Sodhva an Post a-dal. **Pok** an boton, **gorta** erna dheu ha bos gwyrddh an golow, ha **treus** an fordh. A gonvedhydh ta?
- Alan: Konvedhav; yma treusva belikan y'm tre vy.
- Brian: Pur dha, lowen ov vy y glewes. **Diyskynn** Stret Marghasyow dh'y woles, **treus** treusva belikan aral, **treyl** troha'th tyghow, ottajy wortiwedh dhe'n gorsav.
- Alan: My a wor meur ras dhis, syrra. Kuv os ta dres eghen.
- Brian: Awos tra vyth! **Gav** dhymm, **gas** vy dhe wovyn orthis, mes prag y fynn' ta mos dhe'n gorsav?
- Alan: My a vynn viajya dhe Druru y'n tren.
- Brian: Ogh, drog yw genev klewes henna. Y'n gwella prys, ha ty devedhys dhe'n gorsav, yma gorsav kyttrin rybdho.
- Alan: Prag y leverydh henna?
- Brian: Awos bos deges an hyns horn nans yw diw seythen lemmyn. Res yw dhis viajya dhe Druru yn kyttrin. Chons da, sos!

Gerva

kerdh (kerdhes)	<i>walk</i>	<i>See note 1</i>
di	<i>there, thither</i>	
hol (holya)	<i>follow</i>	<i>See note 1</i>
treus (treusa)	<i>cross</i>	<i>See note 1</i>
bones	<i>to be</i>	<i>See note 3</i>
treyl (treyllya)	<i>turn</i>	<i>See note 1</i>
diyskynn (diyskynna)	<i>descend, go down</i>	<i>See note 1</i>
pes (pesya)	<i>continue</i>	<i>See note 1</i>
ha'n arghantti tremenys	<i>having passed the bank</i>	
pok (pokya)	<i>poke</i>	<i>See note 1</i>
gorta (gortos)	<i>wait</i>	<i>See note 2</i>
Erna dheu ha bos gwyrth an golow	<i>Until the light becomes green</i>	
ynni	<i>in it</i>	<i>See note 4</i>
Awos tra vyth!	<i>It's nothing!</i>	
ha ty devedhys dhe'n gorsav	<i>having arrived at the station</i>	
Chons da, sos!	<i>Best of luck, mate!</i>	

Notennow

1 There is an imperative mood in Cornish which uses the conjugated verb but it is more common to use *gul* or *gasa* with the infinitive/verbal noun

Gwra mires orth an lyver! *Look at the book!*

Gwrewgh mires orth an lyver! *Look at the book!*

Na wra mires orth an lyver! *Don't look at the book!*

Na wrewgh mires orth an lyver! *Don't look at the book!*

There is no form for the 1st person singular so we use the verb *gasa*

Gas vy dhe entra! *Let me come in!*

If you wish to use the conjugated form the endings are:

1s does not exist

2s stem

3s -es

1p -yn

2p -ewgh

3p -ens

Bos

gas vy dhe vos *let me be*

bydh *be*

bedhes *let him be*

bedhyn *let us be*

bedhewgh *be*

bedhens *let them be*

Gul

gas vy dhe wul *let me do*

gwra *do*

gwres *let him do*

gwren *let us do*

gwrewgh *do*

gwrens *let them do*

2 There are a few irregular imperatives

Gortos to wait gorta! wait!

3 alternative, older forms of the verb

A few verbs may also be found in an alternative form

Bos = bones ow pos = ow pones

Mos = mones ow mos = ow mones

Dos = dones ow tos = ow tones

Don = degi ow ton = ow tegi

Gul = gwruthyl* = gruthyl = guthyl ow kul = ow kwruthyl = ow kruthyl = ow kuthyl

Note gwruthyl is used for to create

No other part of the verb is affected: the conjugation of bones, for example is identical to the conjugation of bos

4 yn

The preposition yn also declines

ynnov <i>in me</i>	ynnos <i>in you</i>	ynno <i>in him/it</i>	ynni <i>in her/it</i>
ynnon <i>in us</i>	ynnough <i>in you</i>	ynna <i>in them</i>	

Exercise 1 Oberen 1 *Translate the following* Gwra treylya an lavarow a sew

- 1 Kemmer an lyver ma, mar pleg!
- 2 Dege an daras, mar pleg!
- 3 Ro an lyver dhe Beder, mar pleg!
- 4 Pys e, po hi, a ygeri an lyver dhe folen ugens ha lenn an kynsa linen!
- 5 Skrif an lyther lemmyn!

Exercise 2 Oberen 2 *Translate the following* Gwra treylya an lavarow a sew

- 1 *Take that dog outside!*
- 2 *Close the window, please, it's cold!*
- 3 *Open the door, please, my hands are full!*
- 4 *Go to school now!*
- 5 *Give the money to Robert!*
- 6 *Ask Susan for the book!*
- 7 *Let's go to the beach!*
- 8 *Tell me what he said!*
- 9 *Wear your coat, it's very windy!*
- 10 *Open this envelope, there's money in it!*

Exercise 3 Oberen 3 *Read the passage and answer the questions which follow, in English.* Red an skrif ha gorthebi orth an govynnow a sew yn **Sowsnek**

AN ORSEDH (*adapted from the original KDL course, amendys dhyworth an kynsa steus KDL*)

Mis Gwynngala y hwra Yowann, Jenefer, Lowena ha Peder viajya y'n karr drefen bos hwans dhedha gweles Gorsedh Kernow. Lowena a gar gweles an Verdh ha'n Bardhesow y'ga fows las splann aga sav war an pras gwyrddh. Da yw gensi an baneryow rudh, melyn ha du, ha Kledha Myghtern Arthur ow poyntya troha'n ebron. Ass yw gwel vrav! Jenefer a gar gweles an mowysi ow tonsya, gwyrddh aga fows ha bleujyow y'ga diwla. Da yw gans Yowann Galow an Orsedh. "Eus Kres?" an Bardh Meur a wra gelwel teyrgweyth, hag an Verdh a worthyp teyrgweyth bos kres. Ev a gar ynwedh an solempnita kewsys ha kenys yn Kernewek. Wosa i dhe vos dhe'n Orsedh lies bledhen, Yowann a wor geryow an solempnita dre gov. Martesen y fyddh bardh y honan neb dyddh. Treweythow yma'n Orsedh synsys yn neb tre yn-mysk an chio, hag ogas dhe'n eglos. Treweythow yma hi synsys pell dhyworth anedhow mab den, yn-mysk gwelyow, breow ha bronnow war an woon po an hal, ogas dhe avon, heyl po koos. Splann yw an howl! Nyns eus nevra hager-awel na glaw y'n jyddh a'n Orsedh! Gwir yw an gewer dhe vos splann herwydd usadow mes res yw leverel an Verdh dhe weles glaw a-dermyn dhe dermyn.

- 1 P'eur yw synsys an Orsedh?
- 2 Py liw yw pows an Verdh/
- 3 Pandr'a gar Jenefer?
- 4 Piw a wra gelwel, "Eus kres?"
- 5 Pes termyn a wra gorthebi an Verdh?
- 6 Py yeth yw kewsys yn solempnita an Orsedh?
- 7 Ple'ma'n Orsedh synsys?
- 8 Yw Yowan bardh an Orsedh?
- 9 Eus glaw po hager awel y'n jyddh an Orsedh?
- 10 A wruss'ta gweles solempnita an Orsedh?

Exercise 4 Oberen 4 *Complete the story.* Gorfen an hwedhel ma

‘Ygor an gist’ a leveris hy mamm. Hi a'n gwrug hag ynni hi a welas ...